

ASPECTE ALE EFICIENȚEI TURISMULUI AXAT PE VALORIFICAREA MONUMENTELOR ISTORICE

Înțelegem, în genere, prin eficiență, raportul — cît mai favorabil — între rezultatele (efectele) unei acțiuni sau activități anumite, și efortul depus. Reducînd, în cadrul analizelor noastre, efortul, de obicei, la componenta economică, încercăm în aprecierea efectelor să ținem cont de aspecte economice și sociale. De regulă, dăm prioritate celor economice la activitățile (și investițiile) productive, iar celor sociale în celelalte cazuri, fără a da acestor priorități un caracter exclusivist.

Față de acest enunț, cu caracter de generalitate, domeniul turismului (și mai ales al celui legat de monumente istorice) prezintă cîteva caracteristici distinctive. Dintre acestea aș sublinia următoarele:

1. Chiar dacă turismul nu produce bunuri materiale, el poate contribui cu o pondere însemnată la constituirea venitului național, la sporirea lui, fapt dovedit de unele țări ca Austria, Elveția, Italia, Spania sau altele.

2. Baza obiectivă a amploarei turismului extern o constituie atît cadrul natural moștenit (peisajul, clima, apele minerale etc.) cît și creația oamenilor (monumentele și operele de artă create sau achiziționate de predecesorii noștri și de urmașii lor). Contribuția noastră la valorificarea acestei baze obiective constă nu numai în asigurarea accesibilității ei, nu numai în realizarea unor investiții în unități de cazare, șosele ș.a., cît, mai ales, într-o activitate organizatorică și de propagandă corespunzătoare.

3. Cultul monumentelor trecutului, care face ca istoria, viața și truda predecesorilor noștri să fie evidențiate și prețuite sub forme palpabile, vizibile în întreaga lor splendoare, face ca turismul legat de ele să aibă o însemnătate deosebită sub aspectul educației patriotice. Astfel, efectul social al acestui turism nu este de loc neglijabil, cu toată însemnătatea efectelor economice posibile.

Limitîndu-ne la problematica turismului axat pe valorificarea monumentelor istorice, este cazul să pornim de la specificul lui, țînînd cont totodată de faptul că însăși țara noastră prezintă un patrimoniu deosebit. Într-adevăr, situată în centrul Europei, la zona de contact a culturii vest-europene cu cea est-europeană, ea se bucură de o zestre de monumente de o varietate neobișnuită și totodată de o personalitate, un specific pronunțat, care-i conferă o valoare, o atractivitate mare, cu tot caracterul modest al fiecărui monument.

Acest caracter relativ modest al monumentelor noastre, dar mai ales amp'asarea lor, în general dispersată în teritoriu, face ca în condițiile noastre turismul generat de ele să aibă un preponderent caracter de tranzit, de drumeție, și nu staționar.

Acest fapt trebuie să influențeze concepția investițiilor pe care le realizăm în acest scop. Într-adevăr, în cazul drumeției, al turismului de tranzit, turistul nu „se așează“ de regulă, nici nu-și desfășoară bagajul decât parțial. În consecință, camera necesară poate fi mai modestă, dulapul mai redus, dotarea sanitară mai puțin amplă, decât prevedem în general la noile noastre unități hoteliere. Pentru susținerea acestei afirmații, dăm mai jos situația din Elveția, după datele Anuarului statistic al Elveției pe anul 1971 — ultimul în care apar date referitoare la dotarea sanitară a camerelor.

Dotarea sanitară a camerelor în Elveția

Dotarea camerelor	Întreprinderi hoteliere	Stabilimente de cură
Fără apă curentă	7%	8%
Cu apă curentă	93%	92%
din care :		
— fără cadă sau duș	61%	85%
— cu cadă sau duș	32%	7%

Aceste date ne permit două observații mai însemnate. În primul rând este de subliniat faptul că nu caracteristicile clădirii sînt cele care determină în primul rând nivelul, calitatea serviciului prestat, ci modul în care acesta este organizat, măsura în care poate satisface în mod operativ diversitatea cerințelor solicitanților.

În al doilea rând ar fi de remarcat faptul că așa-numitul „nivel mondial“ pe care dorim să-l atingem nu se caracterizează în domeniul clădirilor social-culturale în primul rând prin cele mai recente realizări ale țărilor celor mai avansate, ci prin nivelul general existent acolo, unde aceste realizări de vîrf coexistă în mod firesc cu altele mai vechi.

O a doua caracteristică a turismului axat pe valorificarea monumentelor istorice, după caracterul lui de tranzit, o constituie deosebita lui însemnătate în educarea patriotică a tineretului, mereu dornic să-și cunoască țara.

Dar turismul tineretului are și el niște condiții specifice, legate nu numai de dorința lui, mai frecventă, de a se manifesta în grup, ci mai ales de condițiile materiale mai modeste.

Acest fapt merită reactualizarea temei unor dormitoare comune, ieftine (poate chiar cu prieriuri). În acest sens și unele internate școlare ar putea funcționa în timpul vacanțelor, oferind — să zicem: uteciștilor cu cotizația la zi și cadrelor didactice — o cazare ieftină și un ceai cu o felie de pâine, dimineața.

Cea de a treia caracteristică a turismului la care ne limităm pentru moment analiza este localizarea unităților de cazare necesare; amplasarea lor trebuie să permită și o vizitare a monumentelor respective de către drumeții care utilizează (cel mult) mijloace de transport în comun.

Dacă confruntăm cele de mai sus — sau mai precis, ceea ce se poate deduce lesne din cele de mai sus — cu concluziile unui studiu efectuat

în cadrul Ministerului turismului și care a arătat că în 1975 veniturile, numai din turismul spre mănăstirile din nordul Moldovei, se ridicau, în cifre rotunde, la un milion de dolari și o sută de milioane de lei, ne putem da seama de amploarea posibilităților.

Pentru a le valorifica, este însă necesară nu numai o organizare exemplară a serviciilor turistice, dar și o propagandă susținută, care să aibă în vedere nu numai „reclama“, ci mai ales aspectul educativ, de popularizare a cunoștințelor. În consecință, oricât de importante ar fi „amintirile“ legate de monumente, de tipul sacoșelor sau cutiilor de chibrituri, pe care pot figura vederi ale lor, ca și pe scrumiere, cești, farfurii sau alte produse meșteșugărești, ar trebui să precumpănească jucăriile pentru copii (ca de exemplu cele de tipul decupajelor din carton), articolelor filatelice, diapozitivelor, pliantelor și ghidurilor pentru mături.

Înainte a acestora este însă nevoie să se înfringă două piedici de natură subiectivă, existente încă uneori.

Prima este o oarecare rețineră, care se manifestă pe alocuri, față de arta bisericească. Ea a fost generată de propaganda religioasă care se făcea adesea în jurul arhitecturii bisericilor sau altor opere de artă. Dar bisericile, de regulă, nu au fost nici concepute, nici construite de preoți, ci de arhitecți, de meșteri zidari, de pietrari, de lucrători de diverse calificări și de necalificați, deseori iobagi. În ceea ce privește utilizarea bisericilor, este îndeobște cunoscut faptul că cele catolice din orașe, ca și cele protestante, erau un fel de săli polivalente, în care se desfășurau și adunări. Astfel, mai toate ședințele dietei principatului Transilvaniei s-au desfășurat în biserici, fără ca prin asta să dobândească vreun caracter religios sau mistic. O lucrare recentă a Eugeniei Greceanu, vorbind de biserici de bresle la Botoșani, ridică implicit aceeași problemă a funcționării polivalente și la bisericile ortodoxe orășenești, unde nu existau case ale breslelor. Cred, în consecință, că această piedică existentă poate fi depășită prin punerea corectă a problemei, în urma adâncirii cercetărilor istorice.

A doua piedică subiectivă o constituie împărțirea arhitecturii (mai recent și a picturii) în „românească“ și „neromânească“. Analiza științifică a problemei scoate în evidență însă cu totul altceva, după cum a arătat Nicolae Iorga cu privire la argintăria brâncovenească sau Alexandru Avram la constructorii cetății Oradea în ultima treime a secolului al XVI-lea, care erau italieni, maghiari, germani și români.

Ca o concluzie la această amintire a unor piedici existente, nu pot decât să subscriu la cele spuse de secretarul general al partidului nostru, că: „Trăind și muncind, de secole, laolaltă cu poporul român, pe meleagurile acestei țări, naționalitățile conlocuitoare și-au adus contribuția atât la crearea bunurilor care au asigurat progresul material al României, cât și la realizarea valorilor noastre culturale“ și că „Trebuie să preluăm ceea ce s-a creat bun în trecut, în toate domeniile de activitate, inclusiv în domeniul artei, literaturii, al concepțiilor filozofice“.

SOME ASPECTS OF THE EFFICIENCY OF THE TURISM BASED ON HISTORICAL MONUMENTS

(Abstract)

Our monuments, their large variety, their character and specific personality, wide-spread all around this country, impose to organize a turistic system with a strong characteristic of transit. The turism in common means very developed here arises the problem of public education in order to understand and respect the monuments and historical sites, with scientific, good quality methods and materials, as to surpass the ordinary advertisings. Also, it has to surpass the subjective positions on understanding the architecture of the churches as well as the role of the producer of objects of art.